

MÁTHÉ ZSUZSA

A VÍZ A LEGRÉGIBB KENŐCS

Finn világkép szólásokban és közmondásokban

Nem hiába mondják, hogy a nyelv a társadalom tükrö: a szólások és közmondások nem csupán érdekességek, hanem egy nyelv és egy nép világát tárják fel. Ez a finn nyelv esetében sincs másként: a finn frazeológia nem pusztán nyelvi jelenség, hanem egy sajátos északi világlátás lenyomata, amelyben a természet nem háttér, hanem aktív szereplő; ahol a víz, a fák, és sok más, amit a természet ad, igazi kincsnek számítanak. Első hallásra meglepő lehet, hogy Finnországban *a víz a legrégebb kenőcs* és *a szauna a szegények patikája*. Ezek a kifejezések azonban nem nyelvi furcsaságok, hanem egy olyan kultúra mindennapi tapasztalatainak mintázatát tárják fel, ahol a tél, a hideg és a természet központi szerepet játszik.

Finnország területének mintegy 75 százalékát erdő borítja. Gyakran emlegetik „az ezer tó országaként”, bár valójában körülbelül 180 000 tó található itt. Emiatt madarakkal is igen gyakran találkozhatunk: körülbelül ötszáz madárfaj él Finnországban, amely Európa egyik legkedveltebb madárleső célpontjává teszi az országot. Felmerül a kérdés: vajon ezek a természeti adottságok a szólásokban és a közmondásokban is fellelhetőek? A tanulmány olyan finn szólásokat tárgyal, amelyek valamilyen módon a természethez kapcsolódnak: a fákhöz, erdei gyümölcsökhöz, madarakhoz, a szaunához, a télhez és a vízhez. Például 14 olyan kifejezésről lesz

Ezek a kifejezések azonban nem nyelvi furcsaságok, hanem egy olyan kultúra mindennapi tapasztalatainak mintázatát tárják fel, ahol a tél, a hideg és a természet központi szerepet játszik.

A tanulmány az MTA Domus Programja által támogatott tevékenység keretében jött létre.

szó, amelyben madarak szerepelnek, és hat olyanról, amelyben a szauna fontos szerepet játszik. Ugyanakkor kitérünk néhány kulturális szempontból jelentős kifejezésre is.

Azt is megnézzük, hogy milyen magyar párhuzamai lehetnek a finn szólásoknak. Az olyan finn szólások, mint a *kokeilee kepillä jäätä*, „bottal próbálgatja a jeget”, számunkra is logikus és könnyen érthető: látunk magunk előtt valakit, aki nem mer rálépni a befagyott tóra, és óvatosan próbálgatja a jeget, nehogy beszakadjon alatta. Így talán a jelentésre is következtethetünk. Ha a tanulmány címét próbáljuk értelmezni, akkor nem kell sokáig gondolkodnunk, miről is van szó, mivel egy olyan fogalomra épül, ami nem csak a finn kultúrához tartozik, hanem a miénkben is pont úgy megállja a helyét. Ezzel szemben a *heittä talviturkin*, „ledobja a téli bundát”, bár képszerű alapja van, mégsem egyértelmű, mit akar mondani.¹

Fák, Erdő

Lucfenyő – kuusi

■ A lucfenyő több finn kifejezésben is megjelenik. A jól ismert közmondás *joka kuuseen kurkottaa, se katajaan kapsahtaa*, „aki a lucfenyőt akarja elérni, a borókára zuhan”, a mohóság és telhetetlenség ellen int, arra figyelmeztetve, hogy aki túl nagyra tör, végül rosszabbul járhat. Jelentésében közel áll az *aki sokat marokol, keveset fog* közmondásunkhoz. Egy másik fontos finn szólás, ahol a lucfenyő megjelenik a *sitä kuusta kuuleminen, minkä juurella seisot*, vagyis „arra a fára hallgass, amelynek a tövében állsz.” Ez a mondás arra utal, hogy az embernek tiszteletben kell tartania azt a közösséget, amelyhez tartozik, ugyanakkor az idősebb generációt is. A magyar ritkább közmondás, *amely fának árnyékában nyugszol, ne nyesegezd* szinte nemcsak jelentésében, hanem nyelvi szerkezetében is megegyezik a finn közmondással. Hasonló jelentésű továbbá az *akinek a szekeren ül, annak a nótáját fújja* mondás is, amely a közösség iránti tiszteletre és alkalmazkodásra ösztönöz.

Erdeifenyő – mänty

■ A finn nyelvben több, hasonló szólás is létezik arra az esetre, amikor valami nem terv szerint alakul: *mennä päin mäntyä*, ‘a fenyőnek megy’, *mennä päin honkia*, ‘az erdeifenyőnek megy’, *mennä metsään*, ‘az erdőbe megy’, illetve a *mennä puihin*, ‘a fáknak megy’. Ezeket a kifejezéseket akkor használják, amikor valami félresikerül vagy kudarcba fullad. A közös képi alap az iránytévesztés és az akadályba ütközés: az ember nem a kijelölt úton halad tovább, hanem „neki-megy” a fáknak, az erdőnek, vagyis letér a helyes irányról. Ezekhez legközelebb a *füstbe megy* áll, amely szintén a tervek megghiúsulását fejezi ki, bár más képi forrásból merít: míg a finn kifejezések a térbeli tévelygést és az akadályt hangsúlyozzák, a magyar kifejezés az eredmény eltűnését, semmivé válását ragadja meg.

Erdő – metsä

■ Az erdő a mindennapi táj része Finnországban. A *niin metsä vastaa, kuin sinne huutaa*, ‘az erdő úgy válaszol, ahogyan belekiáltanak’, azt fejezi ki, hogy a világ az ember viselkedésére annak megfelelően reagál: ok-okozati összefüggés van a cselekedeteink és azok hatása között. Ennek közeli magyar megfelelője a

ki mint vet, úgy arat, amely eltérő képi forrásból, a mezőgazdaság világából merít, de ugyanazt az ok-okozati összefüggést fejezi ki. Egy másik finn szólás, az *on tullut pystymetsästä*, ‘egyenesen az erdőből jött’, olyan személyre utal, aki még tapasztalatlan, „zöldfülű”, mintha egy fiatal erdőből lépett volna elő. Ehhez jelentésben közel áll a magyar *most lépett le a falvédőről* kifejezés, amely ironikusan utal arra, hogy az illető még csak most ismerkedik az adott helyzettel vagy szereppel. Ezekben a szólásokban az erdő az eltévedést szimbolizálja, vagy egy olyan területet, ami a vadonnal, a *műveletlenséggel* azonosul.

Madarak – lintu

Vízimadarak –vesilintu

■ A finn nyelvben megjelenő madármetaforák kulturális szempontból fontos jelentéshordozók, amelyek egyszerre közvetítenek gyakorlati tudást, erkölcsi tanulságokat és az emberi viselkedésre vonatkozó megfigyeléseket. A finn nyelvben az erdei madarak és a vízimadarak sokféle kifejezésben szerepet játszanak. A *(sillä voi) heittää vesilintua*, ‘meg lehet dobni vele a vízimadarat’ azt jelenti, hogy egy adott tárgy teljesen fölösleges, semmilyen gyakorlati vagy anyagi értéke nincs: legfeljebb eldobni lehet. Jelentésükben a *hajítófát sem ér* és *fabatkát sem ér* kifejezések kapcsolhatók ide, amelyek szintén a teljes értéktelenséget hangsúlyozzák.

Egy másik, madarakhoz kötődő finn szólás az *onko se lintu vai kala?*, ‘madár az vagy hal?’, amely akkor hangzik el, amikor valaki nem tudja eldönteni, miről is van szó, vagy teljesen tanácstalan az adott kérdésben. Magyarul ezt a jelentést olyan kifejezések közvetítik, mint az *azt sem tudja, eszik vagy isszák*, illetve a *mi fán terem?*

Sarki bűvár – kuikka

■ A finn időjárással kapcsolatos népi megfigyelések gyakran kapcsolódnak a madarak vonulásához és hangjaihoz. Ezek a jelenségek a természet ritmusának megbízható jelzőiként szolgáltak, különösen az évszakok váltakozásának megítélésében. A sarki bűvár jellegzetes, melankolikus kiáltása a finn tájkép egyik meghatározó hangja. A finn mondás szerint, *amikor meghallod a sarki bűvár hangját, ne lépj a befagyott tóra”, kun sä kuulet kuikan äänen, ülä mene järven jäälle*. Ennek hátterében az a tapasztalati tudás áll, hogy a sarki bűvár sajátos, messzire hallatszó hangja általában áprilisban hangzik fel először. Ekkor azonban a befagyott tavak felszíne már nem számít biztonságosnak: a jég megvékonyodik és könnyen betörhet.

Erdei pinty – peipponen

■ A finn és a magyar szólásokban a madarak gyakran az emberi tulajdonságok, viselkedésformák hordozói. Az erdei pinty mindkét nyelvben az élénkség és életrevalóság metaforája, ez a kis termetű, gyors mozgású madár az energikusság és frissesség megtestesítője. A finn *pirteä kuin peipponen*, ‘vidám, élénk, mint az erdei pinty’ jelentésében megfelel a magyar *tűzről pattant* kifejezésnek, bár nekünk is van szólásunk, amiben a pinty megjelenik, ráadásul hasonló jelentéssel: az *(úgy megy,) mint a pinty* szóláshasonlatban a pinty a gyorsaságra utal, és arra, hogy valami könnyen megy.

Lúd – hanhi

■ A finn kifejezés, *valua kuin vesi hanhen selästä*, vagyis 'lepereg, mint lúd hátról a víz' eléggé egyértelmű, talán azért is, mert a magyarban is van egy hasonló szólás: *lepereg valakiről valami, mint kutyáról a víz*. Ez szó szerint is azonos képet használ, és a jelentésük is hasonló, különösen akkor, amikor arról van szó, hogy valaminek nincs hatása, hiábavaló. Konkrétabban azt is jelentheti, hogy valaki nem figyel, nem hallgat a beszédre. Ugyanezt a jelentést hordozza a gyakoribb *falra hányt borsó* is.

Császármadár – pyy

■ A császármadár több, egymástól eltérő jelentésű szólásban jelenik meg. A finn *pienetä kuin pyy maailmanlopun edellä*, 'egyre kisebb lesz, mint a császármadár a világvége előtt' bibliai utalású kifejezés, amely fokozatos csökkenésre utal. Nehéz magyar párhuzamot találni erre a képszerű, érdekes kifejezésre. Ezzel szemben a *parempi pyy pivossa kuin kymmenen oksalla*, 'jobb egy császármadár a kézben, mint tíz az ágon' a biztos birtoklást állítja szembe a bizonytalan lehetőségekkel, és nagyon hasonló a magyar *jobb ma egy veréb, mint holnap egy tüzök* közmondáshoz, ami nem birtokláson alapszik, hanem a jelen bizonyosságát a jövő bizonytalanságával kapcsolja össze.

Szajkó – närhi

■ A szajkó egy magyar kifejezésben is megjelenik: amikor valaki ugyanazt *szajkózza*, arra utalunk, hogy valaki ugyanazt a dolgot ismételteti vagy utánozza, anélkül, hogy igazán értené. A finnben a szajkó másféle szólásban jelenik meg: *näyttää (jollekin) närhen munat* kifejezés szó szerint 'megmutatja valakinek a szajkó tojásait', azt jelenti, hogy keményen megleckéztet vagy megfegyelmez valakit. Magyar megfelelői a *megmutatja neki, hol lakik az Úristen* vagy a kissé agresszívabb *megtanítja kesztyűbe dudálni*.

Kakas – kukko

■ A finn *ei kukko käskien laula*, 'a kakas nem parancsra kukorékol' azt fejezi ki, hogy nem lehet valakit olyasmire rákényszeríteni, amit nem akar megtenni. Jelentésében hasonló, bár nem teljesen, a magyar *dísznótor nem erőszak* mondáshoz, amely azt hangsúlyozza, hogy nem lehet valakire ráerőltetni valamit, akkor is, ha jól akarunk.

Nyírfajd – teeri

■ A nyírfajd a tapasztalatlansághoz kapcsolódik. A finn *ei ole eilisen teeren poika*, 'nem a tegnapi nyírfajd fia', azt jelenti, hogy az illető nem naiv, van már tapasztalata. Ennek magyar megfelelője a *nem most lépett le a falvédőről*, amely ugyanazt a tapasztaltságot hangsúlyozza.

Fakopács – tikka

■ Nem találtam olyan magyar szólást, amelyben a fakopács szerepet játszik. A finn *oma suu tikanpojan surma*, 'fakopáncsfióka veszte a saját szájá' arra utal, hogy a túl sok vagy meggondolatlan beszéd bajba sodorhat. Magyarul ezt a gondolatot a *sok beszédnek sok az alja* közmondás fejezi ki.

Szarka – harakka

■ A magyar szólásokban a szarka gyakran a megbízhatatlanságot szimbolizálja, például, ha azt mondjuk, hogy *lop, mint a szarka*. Ez a madár egy finn szólásban hasonló módon a pazarlást szimbolizálja. A finn *mennä harakoille*, ‘a szarkáknak megy’ azt jelenti, hogy valami kárba vész, elpazarlódik. Mi ilyenkor azt mondanánk, hogy valamit *kiszórunk az ablakon*, amely szintén az értelmetlen költsékezést vagy pazarlást hangsúlyozza.

Kerceréce – telkkä

■ Bizonyos madarak számunkra kevésbé ismertek, például a kerceréce. A kerceréce egy odúlakó madár. A finn szóláshasonlat, *lähteä kuin telkkä pöntöstä*, ‘úgy elmegy, mint a kerceréce az odúból’ gyors, hirtelen történő távozásra utal. Mi azt mondjuk, hogy *úgy (megy), mintha puskából lőtték volna ki*, vagy *elhúzza a csíkot*.

Más madarak

■ Más jól ismert madaras kifejezés például az *outolintu*, ‘furcsa madár’, amely megfelel a *csodabogár* szónak. Mindkettő olyan személyre utal, aki szokatlan, kilóg a közösségből, vagy viselkedése eltér a megszokott normáktól.

Krumpliföld – perunamaa

■ Finnországban a krumpli az egyik legjelentősebb eledel, mivel ez a hidegebb, északi éghajlaton is megerem. Szintén kulturálisan jelentős kifejezés a *punainen tupa ja perunamaa*, ‘piros ház és krumpliföld’, amely a boldog, tökéletes lét ideálját fejezi ki. Ez annak a világnak az értékrendjét tükrözi, ahol a megművelt föld a jólét alapja. A magyar *kolbászból van fonva a kerítés* jelentésében hasonlóan az anyagi jólétet hangsúlyozza, annak ellenére, hogy bizonyos szempontból eltér tőle: míg a finn kifejezés reális ideált jelenít meg, a magyar változat inkább túlzó, meseszerű gazdagságot sugall. A másik különbség az, hogy a magyar szólás általában tagadó formában használatos, vagyis *nincs kolbászból fonva a kerítés*.

Tél – talvi

■ A télhez kötődő kifejezések különösen fontos szerepet játszanak a finn nyelvben, hiszen a hideg, a hó és a téli közlekedés mindennapi tapasztalatok része. Ezek a szólások nem pusztán természeti jelenségekre utalnak, hanem emberi magatartásformákra és értékekre is.

Szán – kelkka

■ A szán, mint jellegzetes északi közlekedési eszköz, például a *käöntää kelkansa*, ‘megfordítja a szánját’ kifejezésben jelenik meg. Ez azt jelenti, hogy valaki hirtelen irányt vált, megváltoztatja a véleményét vagy az álláspontját. Magyarul ennek megfelelője a *köponyeforgató*. Bár a finnben is létezik lexikai szempontból hasonló kifejezés, *käöntää takkinsa*, ‘megfordítja a kabátját’, a *käöntää kelkansa*, ‘megfordítja a szánját’ is gyakran használt kifejezés.

Víz – vesi

■ Mint már említettük, a finnben vannak olyan gyakori, jól ismert szólások és közmondások, amelyek a víz és a hó fogalma köré épülnek. Az, amelyik a legjobban kiemeli a víz fontosságát, a *vesi vanh'in voitehista*, 'a víz a legrégebb kenőcs' közmondás. Nem csoda, hogy ez a tanulmány címe, hiszen egy olyan világnézetet ér értékrendet foglal magába, amely kiemeli a finn kultúra egyik jelentős tulajdonságát, a természetközpontságát és a fenntarthatóság jelentőségét. Azt hangsúlyozza, hogy a víz mint gyógyító, tisztító erő alapvető, és ez a népi gyógyászatban is fontos motívum.

Egy másik érdekes, kulturális szempontból jelentős szólás, ami a vízhez, az úszáshoz kötődik, az a *heittää talviturkin*. A szólás szó szerint azt jelenti, hogy „ledobja a téli bundát”, és hagyományosan az első tavaszi fürdésre utal, miután elolvad a jég.

Hóember – lumiukko

■ Ez a hóval és a téllel kapcsolatos szólás a tájékozatlanságot, tehetetlenséget fejezi ki: *olla ulkona / pihalla kuin lumiukko tai lintulauta*, 'kint van, mint a hóember, vagy kint van, mint a madáretető'. Mindkét változatban az északi környezet, a hó és a madarak világa adja meg a képiességet. Nálunk hasonló jelentésű az *áll, mint szamár a hegyen*: tehetetlenül, tanácstalanul áll.

Hó – lumi

■ A hó gyakran az akadályt vagy az akadály legyőzését szimbolizálja, például az olyan kifejezésekben, mint az *eteenpäin, sanoi mummo lumessa*, 'előre, mondta a nagyanyó a hóban'. Ez a mondás a finn *sisu* egyik nyelvi megfogalmazása: a céltudatosságot, az elszántságot fejezi ki, azt, hogy nehéz körülmények között sem szabad feladni. Jelentésében közel áll a magyar *a kutya ugat, a karaván halad* közmondáshoz, amely szintén a kitartást és előrehaladást hangsúlyozza, az akadályok ellenére.

Szintén a nehéz körülményekkel való megbirkózást fejezi ki az *antaa tulla lunta tupaan*, 'hadd jöjjön csak a hó a kunyhóba'. A kifejezés azt sugallja, hogy az embernek tudatosan vállalnia kell a nehézségeket, nem szabad meghátrálnia a kedvezőtlen helyzetektől. Magyar megfelelői a *ha török, ha szakad* és az *állja a sarat*, amelyek ugyan más képi forrásból indulnak ki, ugyanazt a hozzáállást ragadják meg.

Időjárás

■ Az időjárás és a hangulat szoros kapcsolatban áll egymással a finn nyelvben: például a *hyvällä / pahalla tuulella* szó szerint azt jelenti, hogy valaki „jó/rossz szélben van”, azaz jó vagy rossz hangulatban. Az északi éghajlat miatt az időjárásról való beszéd különösen fontos szerepet kap: ez tükröződik olyan kifejezésekben is, amelyek például az útviszonyokat minősítik. A *pääkallokeli* szó szerinti fordítása „halálfej-út” (vagy „halálfejes útviszony”), és rendkívül veszélyes, akár életveszélyes közlekedési állapotra utal, például arra, hogy nagyon csúszós az út.

■ A természetén kívül a finn nyelvben számos olyan metaforikus kifejezés található, amely szorosan kötődik konkrét földrajzi vagy kulturális tapasztalatokhoz, és ezért különösen érdekes feltárni, mi áll ezeknek a kifejezéseknek a háttérben. Az ilyen szólások esetében szükségünk van a finn kultúra egy bizonyos fokú ismeretére, másként megfejthetetlennek tűnhetnek.

Földrajzi nevek: Naantali, Porvoo, Vilkkilä

Naantali, Hanko

■ A finn földrajzi nevek is gyakran válnak metaforává. A *naama kuin Naantalin aurinko*, ‘az arca olyan, mint a naantali nap’ a derű szóláshasonlata: Naantali Finnország egyik legnaposabb vidéke. Hasonló jelentésű a *hymyillä kuin Hangon keksi*, ‘mosolyog, mint a hankói keksz’, amely a termék (keksz) jellegzetes mosolyra emlékeztető formájára utal. Magyarul ezekhez a *mosolyog, mint a mézeskalács* áll a legközelebb, amely szintén vizuális, tárgyi képből indul ki.

Porvoo

■ Porvoo Finnország déli részén található. A *’Porvoon mitalla*, ‘porvói mértékkel’, a bőségre utal, vagy arra, hogy valamiből nagyon sok van. Magyarul ehhez részben hasonlítható a *budai vékával (mér)*, azzal a különbséggel, hogy míg a finn kifejezés bőséget sugall, a magyar gyakran túlzásra vagy akár megtévesztésre is utalhat.

Vilkkilä

■ Az a kifejezés, hogy *kuin Vilkkilässä kissoja*, ‘mint Vilkkilében a macskák,’ a zsúfoltságot hangsúlyozza, és egy mondókéből származik. Hasonló a *täynnä kuin Turusen pyssy*, ‘tele van, mint Turunen pisztolya’, ami azt jelenti, hogy valami zsúfoltságig tele van. Turunen nem egy történelmi személy volt, hanem a neve egy anekdotából maradt fent, miszerint azzal a pénzzel töltötte meg a pisztolyát, amit ellopt, és úgy tele volt, hogy már nem működött. Magyar megfelelője a *sokan vannak, mint a heringek* vagy az *annyian vannak, mint szitában a korpa*, amelyek szintén zsúfoltságot fejeznek ki.

Biciklizés

■ A biciklivel való közlekedés gyakori Finnországban, talán ez magyarázza azt is, hogy a bicikli képe szólásokban is megjelenik. A finn *siltä kärehti pinna* vagy *siltä palo pinna* szó szerinti fordítása „leégett/elégett a küllője”. Mindkét kifejezés haragot jelent, amihez a magyar „felmegy a cukra” vagy „kinyílik a bicska a zsebében” szólások kapcsolhatók. A finnben a tűzhöz, a magyarban pedig egy folyadékhoz társítjuk a haragot ezekben az esetekben, és bár ezek különböznek, mindkettő testi tapasztalatokra épül, a magyar a vércukorszint vagy a vérnyomás növekedésére, a finn pedig a test hőmérsékletének a növekedésére.

■ A sauna a finn kultúra központi eleme, és sok közmondásban és szólásban játszik szerepet. A *vanha sauna, hyvä löyly* szó szerint azt jelenti, hogy „régiszauna, jó gőz”, és a régi, jól bevált dolgok tiszteletére, értékességére hívja fel a figyelmet. A magyar közmondásban, *árnyékáért becsülik a vén fát*, hasonló szemlélet rejlik. Egy másik finn szólás, *heittä löylyä kiukaalle*, szó szerint azt jelenti, hogy „vizet önt a szaunakályhára”, és arra utal, amikor a szaunázó vizet locsol a forró kövekre, és gőz keletkezik a szaunában; metaforikusan megfelel az *olajat önt a tűzre* szólásnak: valaki felmérgesít valakit, vagy ront a már amúgy is rossz helyzeten. A *jos ei viina, terva ja sauna auta, niin tauti on kuolemaksi*, „ha nem segít az ital, a kátrány és a sauna, akkor a betegség halálos” közmondásban a sauna, a szeszes ital és a fakátrány, mint házi „gyógyszerek” szerepelnek. Ez a közmondás magába foglalja a finnek számára fontos hagyományokat és a szaunát mint gyógymódot. Hasonló gondolkodást rejt a jól ismert *a pälinka kis mértékben gyógyszer, nagy mértékben orvosság* típusú népi bölcsesség. A *sauna köyhän apteekki*, „a sauna a szegények patikája” kifejezés ugyanezt jelzi: a sauna egy hozzáférhető gyógyító eszköz volt a múltban, és (talán) most is.

Bár a sauna gyakran társul gyógyítással, másféle szólásokban is megjelenik. A finn *viellä saunan taakse*, „a sauna mögé visz valakit” eufemizmus ugyanazt jelenti, mint a magyar *eltesz valakit láb alól*; a *selkäsauna*, ‘hátszauna’ pedig a magyar *nyaklevessel* állítható párhuzamba: mindkettő testi fenyítéssel kapcsolatos metafora.

A finn szólások listája folytatódhatna, és bár néha nehéz vagy majdnem lehetetlen hasonló magyar megfelelőt vagy párhuzamot találni, ezek a kifejezések sok érdekes dologra rámutatnak. Az itt tárgyalt szólások olyan nyelvi sajátosságokat őriznek meg, amelyek sokat elárulnak egy nép kultúrájáról, világnézetéről és mindennapi tapasztalatairól. Rendszerint olyan témákból merítenek, amelyek az adott közösség számára fontosak (voltak), és a konkrét hétköznapok valóságát tükrözik. Kétségtelen tehát, hogy az olvasó sok olyan kifejezést talál, amelyek fordítása nem egyszerű dolog.

Hogyha röviden összefoglaljuk a finn szólásokat és közmondásokat, akkor nyilvánvaló, hogy sok közülük szorosan összefügg az északi természeti környezettel és az ott élők alkalmazkodási stratégiáival. A finn frazeológiában hangsúlyos szerepet kap a természet, különösen a madarak, az időjárási jelenségek, valamint olyan hagyományos tevékenységek, mint a szaunázás, amelyek évszázadokon át meghatározták a megélhetést. Mint már említettük, ezek a szókapcsolatok nemcsak a nyelvi hagyomány részei, hanem egy nyelv fogalmi világát is képezik és tükrözik.

■ JEGYZET

1. Bárdosi Vilmos: *Magyar szólástár: Szólások, helyzetmondatok, közmondások, értelmező és fogalomköri szótára*. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2003; Kielikello (n.d.) *Finn nyelvművelő portál*. <https://kielikello.fi>; Kielitoimiston sanakirja. (n. d.). *Kielitoimiston sanakirja*. (A Finn Nyelvi Központ Szótára); Kirjastot.fi. (n. d.). Kirjastot.fi – Suomen kirjastoverkko (Finn Könyvtárhálózat). <https://www.kirjastot.fi/>; Mirolszol.com. (n. d.). *Szólások és közmondások témacsoport*. <https://mirolszol.com/temacsoport/szolasok>; Pirkko Muikku-Werner – Jarmo Harri Jantunen – Ossi Kokko: *Suurella sydämellä ihan sikana: Suomen kielen kuvaileva fraasisanakirja* (Finn kifejezések gyűjteménye). Gummerus, 2008; O Nagy Gábor: *Nagy: Mi fán terem? Magyar szólások eredete*. Gondolat Kiadó, Bp., 1979; Sananslaskuja (n. d.) *Finn közmondások online adatbázisa*. <https://sananslaskuja.fi>; Suomisanakirja.fi. (n. d.). *Suomi-sanakirja* (Finn szótár). 2025, <https://www.suomisanakirja.fi/>; Tótfalusi István: *Színes színönimaszótár*. Háttér Kiadó, 1997; Urbaani Sanakirja (n.d.) *Finn szlengszótár*. <https://urbanisanakirja.com>